

**OLIIY TA'LIMDA MUSIQA O'QITUVCHISINI TAYYORLASHGA
QO'YILADIGAN TALABLAR VA UNING BUGUNGI KUNDAGI HOLATI****TURG'UNOVA GULSHODA RAXMONJON QIZI**

(+998936767050)

NAMANGAN DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI 2- BOSQICH MAGISTRANTI

Annotatsiya: Bugungi kunda ta'lim jarayonining sifatini oshirish, xususan musiqa ta'limi sohasida, muhim pedagogik muammo hisoblanadi. Musiqa o'qituvchisi — nafaqat musiqiy bilim va amaliy ko'nikmalarga ega mutaxassis, balki pedagogik jihatdan puxta tayyorlangan shaxs bo'lishi kerak. Shu boisdan oliy ta'lim muassasalarida musiqa yo'nalishida kadrlar tayyorlashda qo'yiladigan talablar va ularning hozirgi holati alohida e'tiborni talab etadi. Ushbu maqolada tayyorlash jarayonida qo'yiladigan talablar tahlil qilinadi, so'ngra O'zbekistondagi bugungi holatga nazar solinadi, muammolar va takliflar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: ta'lim, musiqa, pedagog, texnologiya, metodika, didaktika, ijro, cholg'u asbobi

Аннотация: В настоящее время повышение качества образовательного процесса, особенно в области музыкального образования, является важной педагогической проблемой. Музыкальный педагог должен быть не только специалистом, обладающим музыкальными знаниями и практическими навыками, но и хорошо подготовленным с педагогической точки зрения. Поэтому требования к подготовке кадров в области музыки в учреждениях высшего образования и их текущее состояние заслуживают особого внимания. В данной статье анализируются требования, предъявляемые в процессе подготовки, а также рассматривается современное состояние музыкального образования в Узбекистане, обсуждаются существующие проблемы и возможные решения.

Ключевые слова: образование, музыка, педагог, технология, методика, методы обучения, исполнение, музыкальный инструмент

Annotation: Nowadays, improving the quality of the educational process, particularly in the field of music education, is considered a significant pedagogical challenge. A music teacher should not only be a specialist with musical knowledge and practical skills but also be thoroughly prepared pedagogically. Therefore, the requirements for training personnel in the field of music at higher education institutions and their current state deserve special attention. This article analyzes the requirements set during the training process and examines the current situation in Uzbekistan, discussing existing problems and potential solutions.

Key words: education, music, pedagogue, technology methodology, teaching methods, performance, musical instrument

Musiq ta'limi — nafaqat san'atni o'rgatish, balki talabalarda pedagogik va madaniy kompetensiyalarni shakllantirish jarayoni hisoblanadi. Shu sababli musiqa o'qituvchisi tayyorlash oliy ta'lim muassasalarining eng muhim vazifalaridan biridir. Bugungi kunda bu jarayon nafaqat musiqa nazariyasi va amaliyoti, balki zamonaviy pedagogik texnologiyalar, metodik va didaktik yondashuvlarni mukammal egallashni talab qiladi. Maqolaning maqsadi — musiqa yo'nalishida kadrlar tayyorlashda qo'yiladigan zamonaviy talablar, ularning amaliy bajarilishi va O'zbekistondagi hozirgi holatni o'rganish, shuningdek, mavjud muammolarni aniqlash va ularni hal qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdir.

1. Musiqa o'qituvchisini tayyorlashda qo'yiladigan asosiy talablar

1.1. Oliy ta'lim standartlari va malaka talablari

Oliy ta'lim muassasalarida musiqa o'qituvchisini tayyorlashda bir qancha umumiy hamda soha xos talablar mavjud. State Educational Standard of Higher Education: Basic Provisions (O'zbekistonda Oliy ta'lim davlat ta'lim standarti) bo'yicha, bakalavr bosqichida tayyorlanadigan bitiruvchi mustaqil va samarali professional faoliyat yurita oladigan mutaxassis bo'lishi lozim (BuxDU, 2021).

1.2. Musiqa ta'limi yo'nalishining talablari: Masalan, Jizzakh State Pedagogical Universityning «Musiqa ta'limi» bakalavriat dasturida tayyorlangan reja shunday: “60111300 – Music education” yo'nalishi 3 yil davomida 180 kreditdan iborat bo'lib, unda musiqiy nazariya, vokal va zamonaviy musiqa, fortepiano, asbob ijrochiligi, pedagogika va metodika kabi fanlar mavjud (JDPU, 2023). Bu ko'rsatkich musiqa o'qituvchisini tayyorlashda nazariy va amaliy bilimlar hamda pedagogik tayyorgarlik muhimligini ko'rsatadi.

Bundan tashqari, musiqa ta'limida professional va pedagogik kompetentlik, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy qilish, ijtimoiy-psixologik munosabatlarni tashkil eta olish kabi qo'shimcha talablar ham ko'rsatilgan.¹

1.3. Pedagogik va amaliy jihatlar: Musiqa o'qituvchisi tayyorlashda faqat musiqiy ko'nikma emas, balki pedagogik uslublarni, didaktik metodlarni, talaba bilan o'zaro munosabatni, dars jarayonini tashkil etishni bilish zarur. Masalan: “A music teacher should possess theoretical knowledge, performance skills, pedagogical methodology, and a readiness for continuous self-improvement” (GeJournal, 2021).

2. O'zbekistonda musiqa o'qituvchisini tayyorlashning bugungi holati

¹ (Renessans Edu, 2022).

2.1. Rasmiy holat va strategik yo‘nalmalar: O‘zbekistonda musiqa ta’limi

bilan bog‘liq holatlar e’tibor markazida. Prezidentlik darajasida o‘tkazilgan yig‘ilishda ta’kidlanganidek, maktablardagi musiqa o‘qituvchilarining 21% atrofida qismi faqat o‘rta maxsus ta’lim darajasiga ega ekanligi aniqlangan (President.uz, 2024).

Bundan tashqari, ta’lim muassasalari ECTS kredit-modul tizimiga o‘tishga kirishmoqda. Masalan, “Music Education” yo‘nalishida kredit-modul tizimi qo‘llanilmoqda .

2.2. Muammolar va qayd etilgan kamchiliklar

- Tayyorlov jarayonida pedagogika va metodika jihatidan amaliy ko‘nikmalar yetishmasligi.
- Asosiy musiqiy ijro, asbob chalish yoki zamonaviy musiqiy texnologiyalar bo‘yicha tayyorgarlik darajasi pastligi.
- Musiqa maktablari va umumta’lim maktablari hamkorligi yetarli emasligi.
- O‘qituvchilarning malakasini oshirish, doimiy qayta tayyorgarlik tizimi yetishmasligi.

2.3. Yaxshilash yo‘nalishlari

- Tayyorlov dasturlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan boyitish.
- Musiqa va san’at maktablarini umumta’lim maktablari bilan integratsiyalash, talantli o‘quvchilarni identifikatsiya qilish.
- Yangi sertifikatlash va malaka oshirish tizimini yo‘lga qo‘yish.

3. Muammolar tahlili va takliflar

3.1. Muammolar

- Musiqa yo‘nalishida tayyorlov dasturlarining zamonaviy talablarga to‘liq javob bermasligi.
- Pedagogik tayyorgarlik va amaliy asbob chalish, zamonaviy musiqiy texnologiyalar bo‘yicha mutaxassislik darajasining yetishmasligi.
- Musiqa o‘qituvchisi sifatida faoliyat yuritadiganlar uchun malaka oshirish va sertifikat olish imkoniyatlarining cheklanganligi.
- Ommaviy umumta’lim maktablarida musiqa ta’limi yetarli qo‘llab-quvvatlanmasligi.

3.2. Takliflar

- Oliy ta’lim muassasalarida musiqa ta’limi yo‘nalishlarini qayta ko‘rib chiqish: nazariya + ijro + pedagogika + texnologiya integratsiyasini kuchaytirish.
- Musiqa o‘qituvchisi tayyorlovida ijro mahoratini rivojlantirish uchun alohida modul joriy etish — asbob chalish, vokal, zamonaviy texnologiyalar.
- Malaka oshirish kurslari va sertifikatlash tizimini kengaytirish: doimiy professional rivojlanishni rag‘batlantirish.
- Umumta’lim maktablari va musiqiy-san’at maktablari o‘rtasida hamkorlikni kuchaytirish.

• Moliya va inson resurslari jihatidan qo'llab-quvvatlash: musiqa darsliklari, amaliy bazalar, asbob-uskunalar, raqamli resurslar taqdim etish.

Xulosa qilib aytganda, oliy ta'lim muassasalarida musiqa o'qituvchisini tayyorlashda nazariy bilimlar, ijro mahorati, pedagogik uslublar, zamonaviy texnologiyalarni qo'llay bilish kabilar muhim elementlar hisoblanadi. O'zbekistonda esa bu borada ijobiy qadamlar qo'yilmoqda: kredit-modul tizimiga o'tish, tayyorgarlik dasturlarini yangilash, sertifikatlash tizimini takomillashtirish. Shu bilan birga, amaliy jihatlar, malaka oshirish, maktablar bilan integratsiya hamon muammolar qatorida turibdi. Kelajakda musiqa o'qituvchisi tayyorlash jarayonini takomillashtirish orqali ta'lim jarayonining sifati yanada oshishi mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. BuxDU. (2021). *State Educational Standard of Higher Education: Basic Provisions*. <https://buxdu.uz/en/29-regulatory-documents/4460/4460-oliy-talimning-davlat-talim-standarti>
2. JDPU. (2023). *Educational Program: Music Education*. <https://jdpu.uz/en/universitet/yonaliishlar/musiqqa-talimi>
3. Nordicu. (2023). *Music education in the Republic of Uzbekistan: modern directions*. https://nordicu.uz/files/source_files/63e5293e-758c-4afa-b8bc-3413651033f6.pdf
4. President.uz. (2024). *Reported on measures to improve the quality of teaching and education in schools*. <https://president.uz/en/lists/view/7675>
5. Renessans Edu. (2022). *Modern pedagogical technologies in music education*. <https://renessans-edu.uz/files/upload/f1fe862edb76bbae69eb5b7399e562bb.pdf>
6. BuzB.uz. (2025). *Improves the system of teacher certification and incentives*. <https://buzb.uz/en/news/improves-the-system-of-teacher-certification-and-incentives>